

Karolina Kuszlewicz

PRAWA ZWIERZĄT
Praktyczny przewodnik

Karolina Kuszlewicz

PRAWA ZWIERZĄT
Praktyczny przewodnik

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

 Wolters Kluwer

Warszawa 2019

Recenzent
Prof. dr hab. Mieczysław Goettel

Wydawca
Justyna Zabielska-Musioł

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładki
Wojtek Kwiecień-Janikowski

Łamanie
Krystyna Szych – JustLuk

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8187-097-9

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

*„Aby zakwestionować niesprawiedliwość wszędzie,
musimy praktykować sprawiedliwość wszędzie:
na ulicach, na sali sądowej i na własnych talerzach”.*

dr Melanie Joy

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Od Autorki	13
Rozdział 1	
Wprowadzenie	19
1.1. O czym jest ta książka?	19
1.2. Uwagi metodyczne do studiowania publikacji	28
1.3. Występowanie „w imieniu zwierząt”	30
Rozdział 2	
Prawo a zwierzęta – punkty styku	33
2.1. Najważniejsze pojęcia	33
2.2. Pojęcie prawa	34
2.3. Miejsce „prawa ochrony zwierząt” w systemie źródeł prawa	38
2.4. Ochrona zwierząt jako części przyrody i środowiska	42
2.5. Hierarchia źródeł prawa. Zwierzęta a Konstytucja	43
2.6. Orzecznictwo sądowe w sprawach zwierząt	48
Rozdział 3	
Zwierzę i jego status prawny w praktyce	54
3.1. Zwierzę jako istota żyjąca zdolna do odczuwania cierpienia	55
3.2. Odpowiednie stosowanie do zwierząt przepisów dotyczących rzeczy	60
3.3. Problemy z „własnością” zwierząt	64

3.4. Przepisy karne dotyczące rzeczy i ich odpowiednie stosowanie do zwierząt	70

Rozdział 4

Zwierzęta objęte ustawą o ochronie zwierząt	74
4.1. Zagadnienia wprowadzające	74
4.2. Zwierzęta domowe	79
4.3. Zwierzęta gospodarskie	82
4.4. Zwierzęta bezdomne	84
4.5. Zwierzęta laboratoryjne	89
4.6. Zwierzęta wykorzystywane do celów specjalnych	97
4.7. Zwierzęta wolno żyjące	101
4.8. Ptaki zasiedlające budynki jako szczególna grupa zwierząt wolno żyjących	108
4.9. Koty wolno żyjące	116

Rozdział 5

Przestępstwa przeciwko zwierzętom	120
5.1. Zagadnienia wprowadzające	120
5.2. Przemoc, ofiara i sprawca	128
5.3. Wykonywanie praw pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwa z ustawy o ochronie zwierząt	140
5.4. Odpowiedzialność karna za znęcanie się nad zwierzętami	155
5.5. Odpowiedzialność karna za zabicie zwierzęcia	175
5.6. Przestępstwa popełnione ze szczególnym okrucieństwem	187

Rozdział 6

Odpowiedzialność karna za wykroczenia przeciwko zwierzętom	192
6.1. Zagadnienia wprowadzające	192
6.2. Znamiona wykroczeń z art. 37 ust. 1 u.o.z.	193
6.3. Organizacja społeczna w sprawach o wykroczenia z art. 37 ust. 1 u.o.z.	204
6.4. Pozostałe wykroczenia z ustawy o ochronie zwierząt	205

Rozdział 7	
Czasowe odebranie zwierzęcia	209
7.1. Zagadnienia wprowadzające	209
7.2. Odebranie zwierzęcia w trybie zwykłym	212
7.3. Odebranie zwierzęcia w trybie interwencyjnym	218
Zakończenie	225
Bibliografia	231

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.)
- k.p.w. – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2019 r. poz. 1120 ze zm.)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 r. poz. 821 ze zm.)
- p.o.ś. – ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)
- pr. łow. – ustawa z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2018 r. poz. 2033 ze zm.)
- u.o.h.r.z. – ustawa z 29.06.2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz.U. z 2017 r. poz. 2132)
- u.o.p. – ustawa z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 r. poz. 1614 ze zm.)

u.o.z.	– ustawa z 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2019 r. poz. 122 ze zm.)
u.o.z.w.n.	– ustawa z 15.01.2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1392 ze zm.)
u.r.z.z.	– ustawa z 20.02.2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz.U. z 2019 r. poz. 908)

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
SA	– Sąd Apelacyjny
SKO	– Samorządowe Kolegium Odwoławcze
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

OD AUTORKI

Oddaję w Państwa ręce książkę, która jest wynikiem i kompilacją moich doświadczeń zawodowych w pracy adwokackiej na rzecz zwierząt, współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną zwierząt, prowadzonych szkoleń dla policji i urzędów, wiedzy na temat sytuacji faktycznej, w jakiej znajdują się zwierzęta w Polsce (choć oczywiście jest ona ograniczona), jak również mojej osobistej wrażliwości na wszelkie inne istoty – tak ludzi, jak i zwierzęta. Głównym przesłaniem tej publikacji jest **wykorzystywanie wiedzy, by nieść pomoc zwierzętom.**

Książka ta, podobnie jak prowadzony przeze mnie blog „W imieniu zwierząt i przyrody – głosem adwokata”, powstała z potrzeby podzielenia się doświadczeniami i wnioskami w kwestii wykorzystywania narzędzi prawnych, które mogą służyć poprawie losu zwierząt zarówno w odniesieniu do bieżącej interwencyjnej pomocy poszczególnym z nich, jak i w ujęciu bardziej systemowym. Dziś głosem zwierząt są przede wszystkim działaczki i działacze organizacji pozarządowych oraz niezrzeszeni aktywistki i aktywiści. Mam na myśli zarówno osoby o statusie swoistych liderek i liderów w polskim ruchu na rzecz praw zwierząt, tworzące największe kampanie społeczne czy angażujące się w strategicznie ważne procesy sądowe dla zwierząt, jak i pojedyncze osoby, które działają lokalnie, często niestety w poczuciu osamotnienia i niezrozumienia. Ta książka jest przede wszystkim dla Państwa, bo wykonują Państwo niezwykle istotną pracę dla zwierząt. Mam nadzieję, że będzie ona wsparciem w codziennym stawaniu w ich obronie.

Skuteczna systemowa ochrona zwierząt wymaga także zaangażowania państwa – tak na szczeblu centralnym, jak i samorządowym. Dlatego publikacja ta powinna być również praktycznym poradnikiem dla organów ścigania, sądów, organów administracji publicznej i innych instytucji. Dla prawniczek i prawników pewne podniesione w niej kwestie mogą się wydać truizmami. Mam jednak głębokie przekonanie, że prawa zwierząt są tak niedoreprezentowane, iż nigdy nie dość występowania w ich obronie.

Każda osoba ma siłę sprawczą, by coś zrobić. Podczas pisania ostatniego rozdziału tej książki zdarzyło się, że jadąc samochodem, zauważyłam błąkającego się na poboczu kilkutygodniowego, wycieńczonego, chorego kota. Zatrzymałam się, złapałam go, a następnie zadzwoniłam do jednej z organizacji zajmujących się pomocą zwierzętom, która prowadziła schronisko. Przyjęto go pod opiekę, ja zaś musiałam jedynie przywieźć potrzebujące zwierzę do schroniska. Po tym zdarzeniu uświadomiłam sobie, jak niewiele mnie kosztowało uratowanie tego kota (dziś ma już nowy dom). Drobną zmianą planów, wykonanie telefonu do organizacji i nadłożone dodatkowo kilkadziesiąt kilometrów drogi – taka była moja cena za udzielenie mu pomocy. Piszę to jednak nie po to, by pokazać, jak jestem wielkoduszna. Wręcz przeciwnie – z mojej strony to nie była żadna wielka rzecz, szczególna determinacja czy szlachetność. To mój obowiązek, bo życie tej istoty w tamtej chwili naprawdę zależało ode mnie. **To wybór moralny, czy wykonujemy ten niewielki wysiłek, by podzielić się swoimi zasobami, czy wybieramy obojętność i pozbawiamy zwierzę szansy na bezpieczne życie.** Ani kot, ani krowa, ani wróbel, jeź czy kura tych zasobów nie mają, z przyczyn oczywistych różnic gatunkowych. Jak pisze R. Solnit, „nadzieja oznacza po prostu, że inny świat jest możliwy, a nie że jest ziemią obiecaną, bowiem jego nadejście nic nie gwarantuje. Nadzieja domaga się działania; działanie nie jest możliwe bez nadziei”¹.

Każda reakcja w imieniu zwierząt się liczy. Czasem wielkie zmiany zaczynają się od zwykłych spraw, jednych z wielu. Tak też było w spra-

¹ R. Solnit, *Nadzieja w mroku*, Kraków 2019, s. 36.

wie dotyczącej ochrony karpia przed niehumanitarnym traktowaniem, która w 2016 r., po kilku latach procesu, trafiła aż przed oblicze Sądu Najwyższego. Zapadł wówczas wyrok, w którym sąd ten wyraźnie wskazał, że ryby – podobnie jak inne zwierzęta kręgowce – podlegają ochronie prawnej przed znęcaniem się nad nimi. Był to znamieny moment dla prawnej ochrony tych zwierząt, ponieważ przez lata sprawy dotyczące znęcania się nad karpiami były w sposób ewidentny lekceważone i najczęściej umarzane. Należy zakładać, że sprawa ta przyczyni się do ostatecznego wprowadzenia zakazu sprzedaży detalicznej żywych ryb.

Skala przemocy wobec zwierząt jednak wciąż jest zatrważająca.

Niemal każdego dnia poznaję jej odsłony, dziwiąc się, że „ludzka pomysłowość” przynosi kolejne koszmarnie historie. Pisząc tę książkę, analizowałam wiele wyroków sądów zapadłych w sprawach zwierząt, w tym dotyczących przestępstw popełnionych ze szczególnym okrucieństwem. Niejednokrotnie potrzebowałam przerwy w studiowaniu tych spraw, gdyż skala brutalności sprawców i rozmiar cierpienia zwierząt bywały trudne do przyjęcia, mimo że przecież pracuję przy tego typu stanach faktycznych.

Jednak nie mam wątpliwości, że **na naszych oczach dokonują się istotne przełomy w sprawach zwierząt**. Weźmy choćby niedawną sprawę „wolnych krów” z Deszczna, która poruszyła całą Polskę. Te ponad 180 zwierząt miało zostać zabitych na podstawie decyzji powiatowego lekarza weterynarii, a jednak, na skutek niezwyklej walki wielu osób o życie tych zwierząt i rewizji sytuacji faktycznej przez samą Inspekcję Weterynaryjną, decyzja ostatecznie została wygaszona. Ta historia to swoisty fenomen, ponieważ przecięła, wydałaby się od lat utrwalone (społecznie, kulturowo, prawnie), wręcz skostniałe myślenie o tzw. zwierzętach gospodarskich. Ujmę to myślenie tak: zwierzęta, które mogą być produktem mięsnym (ale też każdym innym), żyją, dopóki istnieje uzasadnienie gospodarcze dla ich życia. A jeśli z jakichś przyczyn produktem być nie mogą, ponieważ – jak w przypadku krów z Deszczna – nie zostały zachowane przez ich właściciela standardy weterynaryjne związane z ich identyfikacją i oznakowaniem – zwierzęta te znajdują się poza systemem

i zaczynają stanowić problem. Nie kwestionując tego, że standardy weterynaryjne związane z bezpieczeństwem zdrowia zwierząt muszą być zachowane, należało się zastanowić, czy aż tak ostateczna i drastyczna forma rozwiązania tej sprawy, jak uśmiercenie półdziczalego stada krów, była konieczna. Kwestia ta stała się na tyle poruszająca społecznie, że w obronie tych zwierząt powstał cały ruch aktywistyczny. Dziś decyzja o ich uśmierceniu już nie obowiązuje, sytuacja w sensie prawnym została uregulowana, a w sensie moralnym – zostało dostrzeżone ich prawo do życia. **Ta historia stanowi dowód na to, że warto podejmować się również spraw z pozoru beznadziejnych. Pokazuje, że możliwe są zmiany w schematycznym myśleniu o zwierzętach.**

Ten przewodnik jest **autorskim wyborem obszarów problemowych** i z pewnością okaże się, że nie wszystkie trudności, z którymi osoby działające aktywnie na rzecz zwierząt w całej Polsce borykają się na co dzień, da się na jego podstawie zwalczyć. O pewnych Państwa troskach i wątpliwościach mogę nawet nie wiedzieć, na inne zaś nie mam gotowej odpowiedzi. Proszę zatem o wyrozumiałość w tym zakresie, a także o sygnały, co warto uzupełnić w kolejnych wydaniach książki lub na moim blogu. Ja również uczę się od Państwa. Pracując nad tą publikacją, starałam się znaleźć balans w łączeniu fachowej wiedzy i niełatwej terminologii prawniczej z chęcią przekazania ich w ręce tej części Czytelniczek i Czytelników, którzy mogą nie mieć wykształcenia prawniczego, ale za to cechują się niezłomnością i odwagą w stawaniu w obronie zwierząt.

U podstaw mojej codziennej pracy leży pewność, że każda istota ma prawo do życia, w tym do realizacji swoich potrzeb gatunkowych i indywidualnych. W praktyce niesienie pomocy zwierzętom wynika ze stawania w obronie ich praw. Jest to jedna z zasadniczych tez tej książki.

I jeszcze jedno – współczucie daje moc do czynienia zmian na lepsze. Pielęgnujmy je.

Zdjęcie wykonane w Azylu dla świń „Chrumkowo”, który opiekuje się tzw. zwierzętami hodowlanymi. Każde zwierzę ma zapewnione w Azylu życie, niezależnie od swojej przydatności produkcyjnej. Fot. Ela Radzikowska.

Rozdział 1

WPROWADZENIE

1.1. O czym jest ta książka?

Ochrona zwierząt we współczesnym świecie stała się koniecznością. Fakt ten spowodowany jest zespołem czynników o charakterze zarówno ekologicznym, biologicznym, gospodarczym, jak i społecznym oraz etycznym. System prawa nie pozostaje obojętny w stosunku do postępu cywilizacyjnego i jego skutków, jest przez niego zdeterminowany i podlega ewolucji wraz z nim. Ewolucja owa polega na obejmowaniu zakresem regulacji prawnych kwestii, które nie mogą być już kształtowane i kontrolowane wyłącznie przez normy moralne czy zasady społeczne. Jedną z takich spraw jest problematyka ochrony zwierząt.

Tytuł tej książki mówi o **prawach zwierząt** i wskazuje na ich praktyczny wymiar. Nie omawiam w niej kolejnych koncepcji teoretycznych dotyczących praw zwierząt – zrobili to i robią wciąż znakomici specjaliści od teorii i filozofii prawa. Koncentruję się natomiast na pragmatycznym wymiarze stosunku do zwierząt, biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawa. Posługuję się określeniami zarówno „prawa zwierząt”, jak i „prawna ochrona zwierząt”, choć wskazuję także na różnice między nimi, zwłaszcza w odniesieniu do założeń, jakie leżą u ich podstaw.

W polskim systemie prawa obowiązuje koncepcja prawnej ochrony zwierząt, czyli **ochrony dobrostanu**, nie zaś praw zwierząt. Jej pod-

stawą jest założenie, że zwierzętom ze strony człowieka należne jest zapewnianie określonych standardów życia, w tym ochrona przed zbędnym cierpieniem, bólem i stresem. Jest to użytkowe podejście, które z jednej strony bez wątplenia zapewnia pewien poziom ochrony zwierzętom, z drugiej zaś stanowi barierę dla rzeczywistego uwzględniania ich praw¹. Nie jest bowiem możliwe jednoczesne prowadzenie eksploatacji zwierząt, a taką dopuszcza koncepcja dobrostanowa, i pełne uwzględnianie ich potrzeb. Dobitnie pokazał to przykład regulacji prawnych wprowadzonych w Niemczech, dotyczących obowiązku zapewnienia znacznie wyższych standardów życia zwierzętom na fermach futrzarskich². Okazało się to w praktyce niemożliwe, ponieważ poważne (choć oczywiście niecałkowite) uwzględnienie potrzeb tych zwierząt wymagało tego, by ферmy znacznie zwiększyły swoje wyposażenie pozwalające na realizację chociaż części naturalnych zachowań (w przypadku norek było to zapewnienie stałego dostępu do wody, by zwierzęta mogły pływać). Prowadzenie tego biznesu stało się po prostu nieopłacalne i w efekcie doszło już praktycznie do wygaszenia przemysłu futrzarskiego w Niemczech przed planowanym na rok 2022 terminem³. Przykład ten jest jednocześnie dowodem na to, że **prawna ochrona dobrostanu zwierząt, choć niedoskonała, przyczynia się do poprawy ich losu**. Stanowi dziś istotne i – co najważniejsze – realnie istniejące narzędzie zmian w zakresie standardów postępowania ze zwierzętami, np. poprzez wprowadzenie zakazu stosowania klatek w chowie i hodowli zwierząt czy trzymania psów na łańcuchach.

Prawo jednak, jak każdy inny obszar związany z życiem człowieka, podlega przemianom wraz ze zmianami społeczno-kulturowymi. Dlatego jestem niemal pewna, że w **przyszłości podmiotowość prawna**

¹ S. Donaldson, W. Kymlicka, *Teoria polityczna praw zwierząt*, tłum. M. Wańkowicz, M. Stefański, Warszawa 2018, s. 15.

² *Pressemeldung: Gesetz zur Schlachtung trächtiger Tiere und zu Pelzfarmen*, <https://www.tierschutzbund.de/news-storage/artenschutz/020617-gesetz-zu-schlachtung-traechtiger-tiere-pelzfarmen/> (dostęp: 20.09.2019 r.).

³ Y. Rybczynska, *Zamknięto ostatnią fermę zwierząt futerkowych w Niemczech*, <http://zielonewiadomosci.pl/tematy/zwierzeta/zamknieto-ostatnia-ferme-zwierzat-futerkowych-w-niemczech/> (dostęp: 20.09.2019 r.).

zostanie zwierzętom przyznana, co stworzy podstawy do bezpośredniego stawania „w imieniu zwierząt”. Wówczas powinna znacznie przesunąć się granica pomiędzy dozwolonym prawnie wykorzystywaniem zwierząt przez człowieka a ochroną ich praw. Przykładowo prowadzenie działalności futrzarskiej będzie w sposób ewidentny naruszało prawa zwierząt (wprowadzenie zakazu jej prowadzenia, dopuszczalne z prawnego punktu widzenia, możliwe jest już dziś). Istotne jest przy tym, by była to podmiotowość funkcjonalna, istniejąca na poziomie operacyjnym, rzeczywiście wpływająca na poprawę sytuacji zwierząt. W niniejszej książce odwołuję się w tym zakresie do koncepcji tzw. **niesobowej podmiotowości prawnej zwierząt**, przedstawionej w Polsce przez T. Pietrzykowskiego i A. Elżanowskiego⁴.

Dziś w ustawie o ochronie zwierząt istnieje **swoisty pomost pomiędzy ochroną dobrostanu a podmiotowością zwierząt**. Stanowią go przepisy art. 1 ust. 1, art. 5 oraz art. 4 pkt 2. Jeśli odczytać je łącznie, wynika z nich zasada, w myśl której każde zwierzę – jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia – wymaga humanitarnego traktowania, polegającego na uwzględnianiu **potrzeb zwierzęcia**, zapewnieniu mu opieki i ochrony. Właśnie odwołanie się do potrzeb zwierzęcia uważam za punkt, który już dziś daje nam podstawę do wywodzenia, że prawa zwierząt w sensie formalnym powinny zostać uznane. Potrzeby bowiem skorelowane są z podmiotem, który je posiada. Nie da się uczciwie respektować potrzeb danej istoty bez uwzględniania jej podmiotowości. Z tego właśnie powodu niniejsza książka już dziś zawiera w tytule „prawa zwierząt”. Jak napisał D. Gzyra, „może jednak powinniśmy przyjąć do wiadomości, że **świat przychylny zwierzętom budować będziemy pomimo starych idei, a nie dzięki nim** [podkr. aut.] (...)”⁵

Obecnie **miliardy zwierząt wykorzystywane są w przemyśle produkcyjnym**, co związane jest z ewidentnym naruszeniem najbardziej podstawowego prawa każdej żywej, czującej istoty – prawa do

⁴ A. Elżanowski, T. Pietrzykowski, *Zwierzęta jako niesobowe podmioty prawa*, „Forum Prawnicze” 2013/1, s. 24–27.

⁵ D. Gzyra, *Dziękuję za świńskie oczy*, Warszawa 2018, s. 195.

Karolina Kuszlewicz – adwokatka, ekspertka w zakresie prawnej ochrony zwierząt i przyrody; członkini Komisji Legislacyjnej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej i Zespołu ds. Kobiet przy NRA; pełnomocniczka organizacji pozarządowych w procesach dotyczących ochrony zwierząt; od 2018 r. pełni w Polskim Towarzystwie Etycznym funkcję rzeczniczki ds. ochrony zwierząt; w listopadzie 2017 r. uhonorowana pierwszym miejscem w rankingu Rising Stars Prawnicy – Liderzy Jutra; prowadzi bloga wimieniuzwierzat.com.

Książka ma charakter przewodnika z zakresu prawnej ochrony zwierząt. Omawia procedury uregulowane przepisami ustawy o ochronie zwierząt stosowane przez osoby działające profesjonalnie i społecznie. Opisuje regulacje interwencyjnej pomocy zwierzętom, zasady systemowe oraz postulaty dotyczące ich zmian.

Autorka przedstawia takie zagadnienia jak:

- zakres ochrony poszczególnych kategorii zwierząt;
- przestępstwo znęcania się nad zwierzętami, a także doprowadzenie do przepadku zwierzęcia i ukaranie sprawcy wraz z ewentualnym zakazem posiadania zwierząt;
- wymogi formalnoprawne, jakie należy spełnić, aby odebranie zwierzęcia było zgodne z prawem.

Opracowanie zawiera analizę wielu wyroków sądów w sprawach zwierząt, w tym dotyczących przestępstw popełnionych ze szczególnym okrucieństwem.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla organów ścigania, sądów, organów administracji publicznej i innych instytucji. Będzie przydatna zarówno dla organizacji tworzących wielkie kampanie społeczne czy angażujących się w strategicznie ważne dla zwierząt procesy sądowe, jak i dla osób, które działają lokalnie i samotnie walczą o prawa zwierząt.

 Wolters Kluwer

ISBN 978-83-8187-097-9

CENA 39 ZŁ
(W TYM 5% VAT)

ZAMÓWIENIA:
INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL